

Architektura ekologická a celostní

Michal Janata

S Oldřichem Hozmanem po stezkách geomantie a feng shui

Je-li ekologická architektura stále menšinou alternativou proti stavění, které nebere v úvahu energetickou bilanci ani přírodní rámec, pak je architektura Oldřicha Hozmana alternativou uvnitř této alternativy.

Co je podle vás ekologická architektura?

To je široký pojem. Pro mě je to architektura, která obsahuje vědomě zařazené prvky šetrné k přírodě. Pojem ekologický vnímám především na fyzické rovině materiálů, konstrukcí a technologií. Nespojuji si s ním jemnější úroveň řádu přírody. Například s duševními nebo duchovními vlastnostmi prostředí dle mého názoru ekologické směry spojovány nejsou. Co je v architektuře ekologické, může být také takzvaně trvale udržitelné. Tyto pojmy se doplňují a překrývají. Snažím se v návrhu stavby u investora prosadit všechny prvky, které považuji za ekologické. Například dispozici stavby vhodně orientovanou ke světovým stranám, zateplení, vhodné zastínění proti přehřívání budovy, solární panely, recyklaci vody, zelené střechy, přírodní stavební materiály... Pracuji však současně i s jemnějšími vlastnostmi prostředí a úrovněmi vnímání.

Lze ekologickou architekturu zúžit na optimalizaci energetické bilance, přírodě přátelské a energeticky nenáročné materiály, nebo je lépe definovatelná spíše sociálním rozměrem, podtržením intersubjektivní lidské bytosti?

Ano, je to zúžený pojem, sociální rozměr neobsahuje. Děje se to všude kolem nás. Pojem ekologická stavba se používá, i když se třeba jen budova zateplí. Lidé si na to už zvykli. Pokud chci vysvětlit něco víc, používám jiné pojmy. Jako třeba celostní architektura.

Jak tedy chápat celostní architekturu?

Obsahuje navíc i jemné složky našeho prostředí. Východiskem je holistický (celostní) přístup k tvorbě. Vztahuje se k tomu vše, co nás přesahuje. Tato architektura zahrnuje duševní, citové, vitální a fyzické projevy v člověku i krajině v jeden tvůrčí celek. Již před stavbou domu je dobré se s místem vnitřně spojit a navázat s ním jemnější kontakt. Pro spojení s geniem loci je důležitá například oslava položení základního kamene. V současné epoše je pro nás důležité najít vyvážený poměr mezi myšlením a cítěním.

Nevytratil se z architektury sociální rozměr? Proč jsou většinovými klienty architektů pouze ti nejbohatší?

Sociální rozměr je v architektuře slabší, ale nevytratil se. Sám jsem navrhoval například domy s pečovatelskou službou, domov důchodců nebo dům s pečovatelskou službou pro mentálně postižené. Bohatší klienti si objednávají projekty u architektů prostě proto, že na to mají. Nemusí to být ale ti nejbohatší. Běžně navrhuji domy i pro méně majetné lidi. Jsou ochotni si vzít i půjčku nebo stavbu realizovat svépomocí.

Oldřich Hozman (nar. 1964) vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Praze a v roce 1989 ukončil studium architektury na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. V roce 1988 studoval na Uměleckoprůmyslové univerzitě v Helsinkách. Od roku 1990 pracuje jako svobodný architekt (www.arc.cz). Navrhuje nízkenergetické a ekologické stavby. Přednáší u nás i v zahraničí na téma celostní architektura. Jeho hlavní realizace: celostní hotel ve španělském El Palol – centrum pro rozvoj fyzických, duševních a duchovních vlastností člověka (2008–09), komplexní rekonstrukce činžovního domu pro společnost Maitrea v Praze (2005–09), dlažba, osvětlení a mobiliář náměstí v obci Vlachovo Březí v jižních Čechách (2007), dům chráněného bydlení pro mentálně postižené v obci Slapy pro společnost Portus (2005–06), dům s pečovatelskou službou v Praze 5 – Zličíně (2004–05), nízkenergetické rodinné domy (2000–06).

Proč vlastně uplatňujete při práci geomantii a feng shui?

Jsou to skrytá tajemství přírody, která mě zajímají. Rozšiřuji si tím chápání vlastností prostoru. Jsou pro mě inspirací společně s dalšími celostními pohledy na prostředí.

Není implantace východoasijských kultur do evropských podmínek jen konjunkturálním importem, respektive za jakých podmínek je tato kulturní transformace možná?

Pokud jsou tyto kultury do našich podmínek přeneseny bez souvislostí, je to nevhodné. Možné je to, pokud se inspirujeme a s citem principy začleníme do našich kulturních souvislostí. Jako příklad uvedu pojem životní energie. V jiných kulturách se nazývá například prána, čchi nebo mana. V rámci západoevropských kultur se tento pojem i povědomí o živých vitálních silách přírody vytratil. Dnešní člověk neví, co si pod takovým pojmem má představit. A už vůbec ne, jak s těmito silami pracovat v prostoru nebo v domě. Jsou totiž všude bez rozdílu kultur. Stačí se podívat, jak roste člověk nebo jak vyrůstá ze země rostlina. Zůstalo nám už jen slovo živa nebo chcete-li živá. Z východoasijských i indiánských kultur se můžeme o této oživující energii mnohé dozvědět.

Je vůbec možné, aby člověk, který vyrůstal v evropském kulturním okruhu, mohl východním kulturám porozumět? Vždyť například indolog Vincenc Lesný svou knihou o buddhismu dokázal, že mu neporozuměl...

Myslím, že to možné je.

Jaké rozpětí činností unese architektova tvorba? Může se věnovat stejně dobře urbanismu jako interiéru nebo designu nábytku?

Architektova tvorba by měla být daleko širší než to, co zmiňujete. Měl by se umět věnovat všem druhům umění.

Jakou roli podle vás hraje architekt v současné společnosti? Dokáže ovlivňovat životní prostředí, nebo je závislý na hře poptávky a nabídky?

Životní prostředí ovlivňuje každý z nás stejnou měrou. Je ale otázka, co si představujete pod pojmem životní prostředí. Na hře poptávky závislý není, pokud ví, co chce, a má co nabídnout. Veřejně přednáším o celostní architektuře na různých místech i v zahraničí, vystavuji, píši do časopisů. Na přednášky přicházejí lidé, kteří mají zájem o alternativní přístupy, poptávka i zájem jsou přítomny.

Je podle vás architektura dostatečně zastoupena v médiích, tedy na místech nejsilnějšího ovlivňování lidí?

Podle toho, jakou architekturu myslíte. Konzumní, luxusní a okázalá architektura v médiích je. Ekologická architektura je v médiích také zastoupena, ale okrajově. Celostní architektura v médiích prezentována není. Tento pojem se teprve dostává do povědomí.

Je něco, co byste pojmenoval jako bolest či nemoc současné architektury?

Jako bolest můžeme chápat třeba malý podíl rukodělné umělecké práce v architektuře. A jako nemoc může být vnímán dům záměrně vyprojektovaný a pořádně vyosený nakřivo. Pokud zmiňujete bolesti či nemoci, budme jim vděční za jejich přítomnost v našem světě. Chápu je jako upozornění na nutnost začít věci měnit.